

Chi êl?
Otto

L ê stè al'âcua pr una môccia d ân lé, drî al Navèlli, e nuèter a l avän dscuèrt in st mänter ch'a fèven una spèzie ed gîr d ispeziân int la proprietè, prèmma dla firma dal cunprumàss. Da cum l êra méss, al nòster prèmm pensîr al fò quall ed dèrel a un sulfanèr o magâra a un quèlc musèu ed ròba cuntadénna, sänper ch'i l avèssen azetè. Mo Renâto l êra d un ètr avîs... Pianén pianén, ala zèta e chièta, al le tiré fòra da sâtta a cla muntâgna ed cartón ch'i èren stè al sò "garâg" par tant ân. Pò, con l ajût d èter dû ed chi mât ch'i bâzighen dal pèrt dal Pânt dla Biânnda (Sèrgio e Augusto) e con la supervisiân ed Mèver, un mecânic da mutûr dièsel in pensiân, pian pianén cal vèc' tratâur l é turnè a dèr un quèlc saggn ed vétta... mo d andèr in mòto an s in dscurèva brîsa. Am parèva ed vâdder cal fillm ed Dän Caméll, quall in duv ai é un tratâur vgnó dala Róssia, "*dono dell'Unione Sovietica ai compagni proletari italiani*" ch'al n in vòl savair d andèr in mòto, fén al mumânt che al pritâz ai dà una bèla benziân.

Al nòster tratâur, pió che d una benziân, l arêv avó ed bisâggn d una batrî putânta, d una bèla antè ala pânpa dla nâfta, al serbatòl e a tòtt i tûb ch'i la pòrten int la panza dal mutâur. E acsé i fénn! Una sîra al *pón pón* ed cal vèc' tratâur ruznânt l à ràtt al silânzi dal canèl: al parèva quèsi un Landén "Tèsta chèlda", ón ed quí che tòtt i ân i fan sénter la sò vâus incunfundébbil ala Fèsta dla Canpâgna dla Madalâina ed Bûdri...

Invèzi nâ! Cal "mutâur", cum i al ciamèven una vòlta, e che mé, inamurè di lîber ed Guareschi, a sperèva ch'al vgnéss da bân dala Róssia, a dîr la verité l é tudàsse, un

Fendt, e l à un s-santa / s-santazènc ân ed vétta. Insâmma: mé e ló a sän *coevi*, sé, avän zîrca l'istassa etè...

Csa faraggnâ mâi con ste tratâur? Ed sicûr a i darân una bèla restaurè par fèrel arturnèr al *primitivo splendore*. E pò, vést che la saiga, sé, insâmma, la *barra falciante* la funziâina anca lî, Renâto al le druvarà da sghèr l'èrba dla nòstra Arena del Navile. Par ûltum, *appurata la sua origine teutonica, rendendosi altresì indispensabile attribuire un nome appropriato ad un oggetto così vetusto*, ècco ch'a l avän batzè "Otto"!

Regâl ed Nadèl

L'Epifanî tòtti âl fèst la pòrta vî, però ai é avanzè di regâl par Bulâgna. Sé parché anca lî, pr âl Fèst, l'à arzvó la sò bèla dôs ed regâl. Al dé ed San Silvéster a sän pasè pr i stradlût intâurn ai Urévvv e di regâl par Bulâgna a in ò vést un bèla môccia: casàtt da frûta sbrindlè, scatlón ed cartân sfundè, mâz ed sérrel pàs e mlarânz patòchi, mandarén con la móffa e grâp d û scuzè bucè in tèra ala bâsta ch'sèppa. Mo in dóvv? Int i Artîr, pròpi a dû pàs dai bî mustrén iluminè ed chi stéss butghèr ch'i an fichè lé cal rósse, fòra dai casunétt o dala sò îsla cojjarósse, bân ch'ai fòss anc dimónndi sît par métrri incôsa dânter.

Dû spazén i girèven lé d'atâuren con la fâza dscunsulè, zarcând d ardûser tòtta cla rubâza pr insfilzèrta pò int la bûsa sâtta tèra, ch'l'é l ónnic sît in dóvv bsugnarèv méttter al rósse, realizè pròpi pr evitèr che a pûc mèter da piâza Granda e dal Dâu Târr ai sèppa dâl muntâgn ed schîv méss lé pr al menefreghîsum ed socuânt butghèr. Che, s'andè a ascultèri, i én pò i stéss butghèr ch'i dîsen *il centro muore per il degrado e le pedonalizzazioni che penalizzano i nostri affari*. Di sunâi! Chi fécca dla vardûra mèrza int la strè e dnanz ai sù mustrén con l'idè che, tant, ai srà quelcdón ch'ai pinsarà, al dimâsstra sâul un quèl: la pòca cunsideraziân par la nòstra zitè. Lâur-lé, Bulâgna, i la vâdden cóm un sît ch'al s pòl rinpîr ed gâs spudè fòra dal marmétt dâl mâchin e rinpîr ed rósse d

ògni sòrta, bâsta che la casatta di ba-juchén la s pòsa ingrasèr pulîd. Fèr i mustrén tòtt bî e lósster, pén ed lûs e d culûr pr arciamèr i cliént, quand pò as fâ dvintèr âl strè una schivusità, a mé am pèr vlair tór in sdândla i bulgnîs. As capéss che i butghèr i n én brîsa tòtt acsé, ai é anc quí scruplûs e cum vâ, ch'i méttten al rósse int i sù sît apòsta. Alâura, a quissti què, mé a vrêv dîri: pòst che la zitè malnatta la dà dän anc a vuèter, quand a vdî un vòster colèga ch'al s n in frèga, ch'al bóccia la sò rubâza in strè, pruvè bân ed dîri ch'al s vargâgna e che, s'an fâ brîsa cum as à da fèr, a ciamè i puli-smân. Gîv che un quèl acsé al pòsa suzèder? Che can an màgna can? Chisà.

A vói dîr che d'ed què inanz, quand a vdrò un butghèr, un frutaròl, un pchèr, un lardaròl ch'al fécca in tèra sänza vargâgna la sò rubâza, purtând ufaisa al nès e ai ûc' di bulgnîs e di furastîr ch'i pâsen par d'ed lé, ècco: mé, in cla butaiga, a n i andarò mâi pió dânter gnanc pr âl tâni di Sant. E a tòtt quí ch'a cgnóss a dirò d an andèri brîsa. Se a fèr acsé a fòssen in dimónndi, al prèv dèr che, anc in ste chès, ai vgnéss bân al détt "Chi l à pió lóng s al tîra"... e stän da vâdder chi se stóffa prèmma...

"Non parlate all'autista"

Par chi n al savéss gnanc, quasst què l é al tétol dla nòstra ûltma cumèdia, ch'l'é andè in sèna par la prèmma vòlta al Orione la sîra dl ûltum dé dl ân.

Pò a l'avän replichè al Testoni ed Casalacc' ai 14 e 15 ed znèr, con un bân suzès ed pòbblic.

Anbièntè in vatta a un búss dla Linnea 19 (San Lâzer - Casteldâbbel), sta nòstra fadîga l'à arzvó dâl bèli sbatrî d man e di giudèzzi pén d entusièsum. In sèna con la nòstra cunpagnî stavòlta avän anc Gianpiero Sterpi e la Graziella Gandolfi, dla cunpagnî PiùOMENO. E pò ai é Rugèro Pasarén con al sò urganén, la Melissa e Andrea, du spûs che int la vétta i fan... i autéssta dl'ATC e pò... Insâmma: *quando potrete venitesi a vedersi!!!*

Dšnèr ed Nadèl

I arivènn par prèmm, secàndd al sòlit. La sòlita traturî, al sòlit pustàgg', anc vûd.

- *E adèsa? - la salté só lî - trî quèrt d'âura d'antèzzip!*

Ló al n arspundé brîsa. Un pasarán, prezîs a quî di ân indrî, al s pugé in vatta ala ramè ruznänta, ch'la lusêva par la galavèrna.

- *Ventetrî, ventetrî Nadèl tótt prezîs! Almànc st ân et psév truvèr na scûsa con tô surèla! Dîr, sòja mé, ch'andèven a dšnèr con di amîg... sé, sé, a sò bèle quall t um vû dîr: lî la tén i nûn e l'à dirétt, almànc na vólta al ân, ed svaghères, ed stèr in cunpagnî... mo sänper par Nadèl? Ah... s'a pâns a nôstra fiôla al Mèr Räss, al chèld... Sharm el Sheikh, l'insónni dla mî vétta... e invèzi, inciudé qué, a stèr da stèr...*

Lô al s vulté vèrs ed lî.

- *Sé - l'andé d lóng lî - a stèr da stèr... Ai vgnarà anc tô fradèl, vaira? Con la Mercedes, al Ròlex d ôr, e i cínno ch'i n stan mâi firum... con cla gnâcra ed sô...*

In vatta ala pôrta dla traturî ai èra salté fôra al padràn.

- *Bân Nadèl! Prèmm anc st ân, â? La tèvla l'è bèle prânta... s'a vlî a psî vgnîr dänter, an stèdi lé in mâchina al fradd! A psî métruv int i sòlit sît, quî atais al cèssò...*

I s guardènn in silänzi.

- *Atais al cèssò... - la zarfujé lî, st mänter ch'l'avrèva al spurtèl dla mâchina.*

Renzo Fantoni

(trad. in bulgnais dala Nôccia d Bastèl)

La vulè

Andréa al s èra truvè atais a Mârco, ala partänza, par vî di cugnóm (Martèl! Marzòc!...) ciamè ón drî a cl èter dai giòddiz dla càursa. I avèven sóbbit tachè a ciacarèr: dal ziclîsum, pasiän ed tótt e dû, dla scòla, nòta dulänta, däl ragazòli...

Int i prèmm chilòmeter la càursa l'èra andè avanti stancamänt, inción vlèva tór däli iniziätiv ch'äli arénn psó èser tròpi parmazèzzi e làur dû i pdalèven a fianc, un òc' a quall ch'capitèva in tèsta al grópp, andänd d lóng a ciacarèr cme dû vic' amîg. Andréa, paséssta, al psèva vénzer sàul con una fûga, mo l avèva bisàgg'n d un

quelcdón pr i canbi. A Mârco, velozéssta, par vénzer ai vlèva ón ch'ai lanzèss la vulè. Al dacòrd l èra vgnó quèsi par chès, conseguänza lògica dla senpatî ch'i sintèven ón par cl èter.

Al scât l andé a bân fén, al grópp, ciapè ala spruvéssta int un mumänt ed stanca, an reagé brîsa, e al vantâz al carsé in fûria, fén a dvintèr inculmâbil. I dû adèsa i pdalèven con vigâur, i canbi i èren regolèr, sänza ch'ai fòss bisàgg'n ed dscàrrer.

Andréa al pinsèva al mumänt dl arîv, quand Mârco, lanzè da ló, l arèv tajé vituriäus al traguèrd. Pò Mârco l arèv sparté con ló al pòdi, al l arèv ringraziè in fâza a tótt par l ajût, e insämm i arénn dè pròva ed lealtà, generosità e amizèzzia, tótt chi bî quî che i alenadûr i dîsen sänper.

Anc al sò D.S. al li ripetèva spassi vòlt (*l inpurtànt al n é brîsa vénzer ecz... ecz...*) par pò incazères cme na bîstia se al risültè al n èra brîsa quall sperè, quall ch'i vlèven i spònsor ch'i sngangèven i bajûc. I pensîr i durèven a frulèr int la tèsta d Andréa: acsé ló l avèva d'arivèr secàndd, ón con al sò pâs! Fères cazèr la pèga da lu-lé, che fén a un'âura prèmma an le cgnusèva gnanc! E in canbi ed còsa pò? D una prumassa d ajût pòca cèra int un'ètra ucaziän! Ló d ajût an n avèva brîsa bisàgg'n, con al sò pâs al psèva andèr dänter a tótti äl fûg, e anc andèr vî da par sé, e vénzer ògni gâra!

Ûltum chilòmeter, con la scûsa ed tirèr un pò al fiè, Andréa al pâsa a rôda ed Mârco. 500 mèter, Mârco al s prèlla con la fâza interrogatîva, ló ai fà un sagg'n d intaisa, un càulp ed spénta e l é dnanz, ai la métt tótt, la pdalè l'è iresistèbbil e la velozità la crass, stra äl sbatrî d man e i vèrs dla zänt amucè drî la strè.

Mârco ai tén drî: 400 mèter, 300, 200, 100, la vulè l'è tròpa lóng a par ló, al fà fadîga a stèri a rôda, al le pèrd, al mälla...

Andréa al tâja al traguèrd, Mârco l é secàndd.

- *Grâzie l istäss - ai dîs Mârco quand ai arîva ed banda - mo a n i la fèva pròpi pió...*

La fadîga la n lâsa brîsa arspännder Andréa, mo i ûc' ed Mârco pròpi al n arîva brîsa d âura ed guardèri, e l abâsa i sù.

la Nôccia d Bastèl

Pisèr a Bulàggna

A Bulàggna, s't vû pisèr et tén paghèr: mé ai ò paghè un Euro. Avî da stèr a savair che tänp fà am é capitè d andèr in staziän e dâpp un pòc... la m scapèva. Tgnand drî ai cartî, ai ò catè sî scatlût con scrètt *Toilette*, ch'al sré pò cme dîr al cèssò, quâter *Fuori servizio* e dû in funziän con dnanz al óss socuànt sugèt a stèr d'asptèr. Pr andèr dänter ai vlèva al bajuchén da métr int una sfisûra d'òvv in vatta ai èra scrètt *Non dà il resto*. Sdundlândum in zà e in là par tgnîr la strécca, am é vgnó da pinsèr só una frès ch'ai ò lèt spass: *Paghi ma almeno hai un buon servizio*, ch'la vrèv pò fèr da capîr la necesità ed fèr paghèr anc quall ch'l é a grètis, in mòd tèl che acsé la qualità la dvänta miâura e la zänt i arénn pió educaziän, parché l à valâur sàul quall ch'as pèga e quall ch'an cässta gnînt an vèl un azidóll.

Da quall ch'ai ò vèsst mé in staziän, sta rasän l'é manc stièta dal tarzanèl.

E acsé, asptänd d adruvèr *il servizio di qualità* e psair dscarghèr la vsîga, ai ò fât un èter pinsîr, anc parché quî dnanz da mé i s la tulèven còmدا.

Sé, a dégg, mo csa vòlni dèrum d'intännder? A mé sta fazannda ch'l é méi paghèr pr avoir un sarvézzi cum vâ, la m pèr una tumlè. S'i fòssen pió sinzèr, i arénn da dîr: «Par sbrusclèr di góbbi dala zänt, tótti äli ucaziän äli én bôni». Sé parché, pr andèr a spanndr âcua, as fèva la fila prèmma quand l èra a grètis e as fà la fila anc adès a pagamänt.

Dal rèst, par fèr la pèssa, an s pèga mégga sàul in staziän, i al san tótt. S'a andè int un cafà a vdî che al cèssò l é *Riservato ai clienti*, spass con la cèv da tór ala càsa dâpp avoir paghè una consumaziän. A v vói fèr una dmanda: quant cafà v é tuchè ed paghèr parché av scapèva da pisèr? Alâura bsugnarà cunclúder che, a Bulàggna, una pisadérinna l'è al sò valâur comerzièl. Incû l é ed zîrca un Euro, pròpi cme in staziän, mo chisà: bisàgg'na pò vâdder cum la vâ la bûrsa... Però se invèzi t la vè a fèr int un barr, i t fan pisèr e i t dan un cafà a grètis, col zóccher.

E pò ai é anc chi s maravajja, chi s lamänta dal *degrado*, parché in zért cantón ed Bulàggna ai é una pòzza ed pèss ch'an s i dûra. Ragâz, par mé ai vòl dû quî: di cèssò pr andèri a pisèr dänter e däl sviduzè zâ par la vétta a

chi malnètt ch'i an al curâg ed fèrta par la strè. Dégghia bân o n inpôrta? Mo ai ò pòra d èser tròp al'antîga...

la Taraghéggna (Gigén Lîvra)

Qui ch'i én stè a Bulâggna **Un poêta arcmandè e... inbrujè**

Ugo Foscolo l'avèva apanna vént ân quand al lasé Milàn par vgnîr a Bulâggna. Marco Poli, cal gran mèg ch'al sà incôsa dla stòria bulgnaisa, int un artèccol sò l "Carlén" l à arcurdè al perîod dla vétta che al famâus poêta al pasé int la nôstra zitè. Zâuven anbiziâus e irechiêt, Foscolo ch'ai piaseva âl bèli dòn, anc qualli ed chi èter, l èra scapè vî da Milàn par dscurdèr una delusiân d amâur. Sänza un mstîr e sänza un bajòc int la scarsèla, l'èra dûra l'arânga e alâura par psair canpèr al n èra brîsa asè scrîver int un giornèl ed Bulâggna ch'al sustgnèva Napoleân, mo l'avèva bisâggna ed catèr un lavurîr sicûr. Ai tuché alâura ed fèr ricâurs al rimèdi universèl ed chi chès che qué: l'arcmandaziân. Defâti al fò grâzie a un zèrt Pièna, Presidânt dal Dipartimânt dal Ragnn che, savând âl sâu senpatî par Napoleân, ai caté un bân inpièg cme ajutânt dal Canzlîr dal Tribunèl. Sudisfât pr al favâur avó, Foscolo al scréss una bèla litrénna ed ringraziamânt al sò benefatâur, in dôvv al dichiaré tótt al sò inpâggna par fèr bèla figûra. Int l'istassa léttra al zâuven poêta, ch'l'avèva una gran rèna, ai dmandé un antèzzip ed stipannndi d un mais. Pièna ai fè avair la sâmma ed vént scûd e int al bigliatt d acunpagnamânt al scréss: "*cm as cunvén pr un bân patriòta*".

Mo a Bulâggna a Foscolo ai capité un fât piotòst sgudâvvel. Al poêta l'èra drî a scrîver un rumânz ciamè "*Le ultime lettere di Jacopo Ortis*": arivè a metè dal sò lavurîr al le purté a un tipògrof, un zèrt Iâcop Marsèlli, ch'al taché a stanpèrel. Mo dal mèrz dal 1799 Foscolo, ch'l'èra volontèri int l'esèrzit franzais, al fò arciamè dal sò regimânt e ai tuché ed lasèr la zitè ed gran vulè. Al Marsèlli, che con cal rumânz nôv e uriginèl al pinsèva d andèr a pâsta sicûra, l'avanzé ed stupén pr al fât che al sò autâur l'avèva tajè la lâza sänza dîr gnént. Dezîs a n pèrder brîsa un'ucasiân pr

pézzia ed psair guadagnèr dla pélla, al pinsé ed fèr un balutén par purté a cunpimânt cal lîber. Al ciamé alâura in ajût Anzlén Sasòl, un zâuven avuchèt bulgnais ch'l'avèva la pasian ed scrîver, e ai dmandé ed completèr l'ôvra dal Foscolo. Ste Sasòl l'èra un parsunâg' dimónndi ciacarè a Bulâggna pr al fât che, dâpp èser stè insamm a Gigén Zånban e De Rolandis a conspirèr cåntr al guèren di tugnén, al i'avèva dnuenziè par schivèr la gajóffa. E da bân traditâur al tradé anc al lîber dal Foscolo, in duv ai fé una zónta ed sò man fagând cânt adiritûra d èser un parsunâg' ch'l'avèva arzóv anca ló dâl létter da Jâcop Ortis. L'editâur birichén al purté a cunpimânt ste zûg da farabulân e al publiché cal lîber fèls cme l'ôr ed Bulâggna. Al pôver Foscolo, quand al véns a savair ed sta tumlè, l'andé fòra dai guèrz, al tòls sò la canatta e al scrivé una léttra ed fûg ala "Gazatta Universèl" par méttèr in cèr la fazannda. Mo sâul pasè dimónndi tänp, vèrs la fén dl Oztânt, as psé cgnóssèr la verité e cundanèr al tradimânt leterèri fât a Foscolo da cal brigânt d Anzlén Sasòl.

Silvano Rocca

Al calzularén dla mûra

Una vólta i gèven che in cà dai calzuler i an âl schèrp râtta, mo al n è mégga sänper vaira. Ai èra una vólta un calzuler ch'l'avèva la sò butaiga drî dala mûra dla pôrta dâl Lâm. S'a dégg "drî dala mûra" a m intânnd ón ed chi èrc ch'i tgnèven só al pasâg' dâl sentinèl ch'âl pedghèven drî dai mèrel par fèr la guèrdia ala zitè. Ói, dîr ch'la fôss pròpi una butaiga l'è esâgerè: in realtè as tratèva d un stanzién strécc strécc in dôvv ai èra giòsst al sît pr al bancatt, pr un scanén stralanchè e pr una scansî in dôvv ai tgnèva âl schèrp da ajustèr e qualli da cunsgnèr ai cliènt. Par difännndres dal fradd, Vizinzén, al titolèr ed st'aziannnda - che par tótt l'èra al "calzularén dla mûra" - l'avèva tirè só un predintâi con int al mèz un óss recuperè da una cà vècia ch'l'èra stè bucè zâ quand i fénn al bâl dal sgâmmber pr avrîr cla bèla strè che sóbbit la fò ciamè Galîra Nôva (1). Par scaldères l'adruvèva un scaldén ed teracòta in dôvv ai mitèva dântèr dla carbunèla ch'i i dèven i tripèr ch'i la-

vurèven la tréppa int un stanziân lé avсэн, in mèz a una fumèna ch'al parèva una sucursèl dl infèren. Sta fâbrica la spargujèva lé d intâuren, infén ala Carèra, al Sbdèl Mazâur e só par la strè dâl Lâm, una pózza terébbil, armistiè con qualla dâl bîsti ch'i purtéven a murîr int al mazèl, ch'l'èra in Âz Gardén. Pròpi sâtta al mazèl, ed banda dala Salèra ai finèva un ciavgân ch'al dscarghèva una brudâja râssa ed sangv int l'âcua dal Cavadézz, in duv ai èra al pôrt di burcî ch'i arivèven dala Bâsa navigând sâura al Navèlli.

Al nôster calzularén al pasèva dânce i sù dé lavurând par la sò clientèla, ch'l'èra furmè dai barcarû, dai tripèr, dai mazlèr, dai bruzâi, tótta zânt ch'i n'avèven pûc da spånnder e che par quasst bisugnèva che âl schèrp âl durèssen tótta una vétta. A fèr âli arpszadûr, méttèr di cichètt o arsulèr di scarpunâz sfundè, al calzularén l'èra l'âs ed brésscla, mo al sò desidèri segrèt l'èra quall ed fèr un bèl pèr ed schèrp eleganti col gnécc, da sgnâuri, con dal curâm ed prémma qualità, brîsa con i cascâm dâl bîsti scartè dai placân. Al sò furnidâur ed fidózzia l'avèva anca ló la sò placanarî in Âz Gardén, par vî dal fât ch'ai èra abundanza d âcua (pròpi lé al canèl ed Ragnn al s divid in dû, e quall ch'al prélla a man stanca al fà un bèl sèlt in bâs int al Cavadézz). Quand al calzularén ai dmandé ed vandri un bèl pèz ed cal curâm ed prémma sèlta, Mingarèl al placân al vanzé ed stupén.

- *Dî só, mo t an dirè mégga da bân!*

- *Té brîsa preocupèret!* - ai arspundè al calzularén - *Té dâm un tâi ed prémma qualità e stièvo!*

Al prèzi ch'al paghé par cal pèz ed curâm al le savé sâul ló, mo quall ch'l'è zèrt l'è ch'ai salté fòra un pèr ed pulachén stranpalè, alzîr mo rubósst, d un bèl culâur râss, lósster ch'i èren una blazza e, sâuratótt, ed misûra parfèta par prutèzer durón e òc pulén. Mo - a dirî vuèter - in misûra par chi? Mo par ló, al calzularén dla mûra, che fenalmânt al psé méttres ai pî un pèr ed schèrp da sgnâuri. La vusè che al pôver calzularén al pedghèva con dû pulachén ed cla fâta l'arivè al'ustarî dla Salèra, e pò fén ala Pónta ed Morando (2) int la strè dâl Lâm, e só da Reginûla int al Pradèl e stramèz a cal vèci scâi ch'âl fèven marcatta int i Ûrt

ed Garagnàn.

- *Al calzularén dla mûra al s é fât dâu schèrp da sgnâuri!* - âl bisbièven âl tabachènni dla Pèl di Tabâc drî a Ragn. (3)

- *I an détt acsé ch'l à fât un tèrn al lôt!* - i azuntèven âl lavandèri ch'âli èren drî a arshintèr i pâgn pròpi lé in fâza.

Al calzularén l'êra urgugliâus di sù prezîûs chèp lavûr e an pirdèva ucasian par mètri in mässtra. Acsé ló, ch'l'êra sänper stè un magnaprît ch'l'avèva l'abitûdin ed sparèr däl biastamm ch'âl tachèven fûg alla laggna int al camén, al s mité a andèr... a massa! Al curèt dla Cîsa dal Pânt däl Lâm, ch'l'êra ciamè dän Bajòca par vî d un zèrt atacamânt ai maranghén, una dmanndga dâpp massa al le ciamé in sagristî.

- *Caro Vincenzo,* - al taché dän Bajòca mitandi dnanz un bichirén ed vén sant - *permettetemi di chiamarvi con il vostro nome di battesimo, che è quello di un grande santo: San Vincenzo de' Paoli. A sän pròpi cuntânt ch'avèdi dezîs ed vgnîr nella casa del Signore, la cui porta è sempre aperta anche per il più incallito dei peccatori. Mo dopo una vita trascorsa nel peccato, sarebbe giusto che voi per essere riaccolto nella comunità dei credenti a tgnèdi a fèr una penitänza commisurata alle vostre colpe...*

Al calzularén, ch'al s'êra méss a andèr a massa säuratött par mustrèr i sù pulachén röss e magâra truvèr di cliént, al vanzé ed stupén.

- *Penitänza? Colpe? Mo, ch'l um scûsa bán sgnèr curèt, mo mé che câulp ôja? Ai ò sänper sgubè da bûr a bûr int al mî stanziôl, däl vòlt sänza arscôder un mèz góbbi parchè dimónndi cliént i an una rëna ch'la fâ scurèzz...*

- *E questo vi fa onore, ma...*

- *Ma?*

- *Ma... quelle scarpe...*

- *Che schèrp?* - al déss al nòster.

- *Quelle scarpe che indossate sono una manifestazione di superbia che grida vendetta!*

- *Parchè?* - l'arspundé al calzularén, sänper pió infugantè - *Quassti che qué a li ò fâti mé con âl mî man, e mé a n cradd brîsa ch'al séppa un pchè èser bán ed lavurèr! Me a päs che al Banbén Gesó al n'êva brîsa durmé sänper int una gróppia... Mé a cradd*

che só pèder prémma o dâpp ai èva fât una bèla cónina ed lagg, con l'apruvaziân dla Madòna e la benziân ed tótt i ânzel dal zîl...

Dâpp a sta leziân ed Vangèli, dän Bajòca l'avé al curâg' d arbâter:

- *Giusto! Vero! Però... èla gióssta che al vòster arziprît al vâga in gir con dâu fangâusi ed sta fâta?* - al déss al prît dsurdândes *l'italiano politico e spicco* e tirândes só la gabèna naigra par mustrèr un pèr ed schèrp dal'âria piotòst visó.

- *Ôrpote!* - al déss Vizinzén slumând i pî dal prît - *S'a m i lasè una ciòpa ed dé, mé a v i fâg turnèr nôvi!*

- *Mo mé...* - al sgnèr curèt al pruvé ed dir - *mo mé... a in vrèv un pèr däl nôvi... cunpâgna i vûster pulachén! Quassti che qué âli én bèle stè arpzè tanti ed cäl vòlt...*

- *Ah, ecco...*

Dän Bajòca al sparé l'últma cartóccia:

- *S'a m in fè un pèr prezîs ai vûster mo... brîsa röss, mo nîgher come si confâ a un ministro di santa romana chiesa, mé a v i pèg...* - e qué dän Bajòca al s farmé par fèr crâsser l'ataisa - *...mé a v i pèg...*

- *Alâura, con còsa i paghèv?*

- *...con däl mass in sufrâg' di vûster mùrt!*

Vizinzén, al calzularén dla mûra, al taché a rédder, mo a rédder in st mänter ch'al ciapèva l'óss dla sagristî:

- *Cus'avîv da rédder... ôja détt quel ed travèrs?* - al svarsle dän Bajòca d'in vatta l'óss.

- *Nâ, nâ, gnînte... al fât l é che mé a sän un bastardén, un "figlio di nessuno"... A v salût, dän Bajòca...*

E vî ch'l andé stufilând cme un usgnôl.

F. C.

(1) Quand i avrènn la vî Indipendänza, i vic' bulgnîs i la batzènn sóbbit "Galîra Nôva", in riferimânt ala vècia strè ch'la fó ónna däl pió prestigiâusi ed Bulaggna.

(2) Stra la strè dal Lâm e al Bâurg däl Cäs (che incû la s ciâma via Marconi) ai èra una cà a pònta ch'la fèva da spartitrâfic e l'êra ciamè giostapónt... la Pònta ed Morando.

(3) La Manifattura Tabacchi, che una vòlta l'êra in via Riva Reno (incû l'é dvintè la Cineteca Comunèl), l'êra ciamè l'Apèlt di Tabâc (*l'Appalto dei Tabacchi*), mo pr i bulgnîs d una vòlta la dvintè "La pèl di Tabâc" (la pelle dei tabacchi...).

La siânza di nûster vic'

Murtèla (*Mirtus communis*) – mortella, frutice sempreverde odoroso, che nasce spontaneo sui monti e si coltiva ne' giardini e ne' cimiteri per bordare le ajuole. Dell'acqua di mortella facevano grande uso le donne romane per lavacri, supponendola atta a conservare la freschezza delle carni. Ora l'olio essenziale di mirto è assai in uso in profumeria e specialmente nell'industria dei saponi. Le foglie secche sono adoperate nella concia delle pelli fine.

Da: G. Ungarelli, *Le piante aromatiche e medicinali nei nomi, nell'uso e nella tradizione popolare bolognese.*

Tipografia Luigi Parma, 1921.

Al Pânt dla Biânnda

nómmer 108 dal 2012

Diretâur iresponsâbil e limusnîr:

Fàusto Carpan

Dséggn uriginèl:

Lupâmbbol (Wolffango)

Umberto Sgarzi

Matitâza (Giorgio Serra)

Coretâur di sbâli: **Bertén d Sèra**

Strulgân eletrònic: **Âmos Lèli**

Abunamént par pòsta: almânc 20 € al ân.

Indirèzz:

FAUSTO CARPANI

Via Emilia Ponente 21

40133 BOLOGNA

tel. cell. 339-3536585

fausto.carpani@alice.it

**Tótt i scrètt in dôvv an i é brîsa indichè
l autâur i én ed Fausto Carpani.**

**Al dizionèri ed riferimânt par cäl paròl
ch'âli én difèzzil da capîr l é quasst:**

Lepri – Vitali

Dizionèri

BULGNAIS - ITAGLIÂN

ITAGLIÂN - BULGNAIS

Pendragon, 2009

I sît bulgnîs i én quissti:

www.pontedellabionda.org

www.clubdiapason.org

www.lafamigliabolognese.it

www.bulgnais.com

www.marcopoli.it

